WIKIPEDIA

Xhosa

Ón Vicipéid, an chiclipéid shaor.

Cóisis (isiXhosa)	
Á labhairt:	An Afraic Theas, Leosóta
Réigiún:	Cúige na Rinne Oirthearach, Cúige na Rinne Iartharach
Cainteoirí san Iomlán:	7.9 milliún mar príomh teanga
Rang:	~
Líne ghinealaigh:	Conga-Nígris Conga-Atlantais Conga-Voltais Conga-Benue Bantóidis Theas Bantúch Caol Lárnach S Nguni **Cóisis**
Stádas Oifigiúil	
Teanga Oifigiúil:	An Afraic Theas
Foras Pleanála Teanga:	*Rialtóir ar bith*
Cóid teangeolaíocha	
ISO 639-1	xh
ISO 639-2	xho
ISO 639-3	xho (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=xho)
Amharc ar: Teanga – Liosta Teangacha	

Ceann de theangacha oifigiúla na hAfraice Theas is ea an teanga **Xhosa** nó an **Chóisis**. Tá sí ó dhúchas ag 7.9 milliúin duine, thart ar 18% de dhaonra na tíre sin. Ceann de na teangacha Bantúcha í, ach fuair sí na smeach-chonsain ar iasacht ó na teangacha Khoisan, nach bhfuil gaolmhar léi. Tá consan den chineál seo i dtús ainm na teanga féin: [kǁʰoːsa]. Cosúil lena lán teangacha Bantúcha eile, is teanga thonúil í an teanga Xhosa, is é sin, is féidir athchiall an fhocail a chur in iúl trí mhalairt ton a chur leis. Baineann sí leis an bhfoghrúpa Bantúch ar a dtugtar Nguni, agus í intuigthe ag cainteoirí na dteangacha Nguni eile, cosúil leis an tSúlúis, an teanga Swati agus an teanga Ndebele Thuaidh.

Le bheith beacht, ní thagraíonn an focal sin *Xhosa* don teanga amháin ach do lucht a labhartha freisin. Úsáideann an teanga Xhosa le córas réimíreanna le cur in iúl cé acu atá i gceist: ciallaíonn *amaXhosa* lucht labhartha na teanga, ach is í *isiXhosa* ainm na teanga féin. Cuid é seo den chóras aicmiúcháin a bhfuil a leithéid le fáil sna teangacha Bantúcha go léir.

Tháinig an chéad aistriúchán Bíobla i gcló as Xhosa sa bhliain 1859, agus ó sin i leith, d'fhorbair litríocht bheo nua-aimseartha sa teanga. Mar sin féin, is féidir a rá nach bhfuil mórán measa ag lucht a labhartha féin uirthi inniu, nó i laethanta na cinedheighilte, chuaigh na húdaráis i dtuilleamaí na dteangacha dúchasacha leis an mBéarla, an saol mór agus an t-ardoideachas a choinneáil as aice láimhe na nGormach. Inniu, is fearr le lucht labhartha na teanga Xhosa an t-ardoideachas a tharraingt orthu trí mheán an Bhéarla.

Cainteoirí aithnidiúla dúchais iad Nelson Mandela agus Miriam Makeba.